

УДК 378.046-021.68:37.011.3-051:81

Т.В. Байбара
tatianabaibara@mail.ru

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛОГОПЕДА В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Baibara T.V. To the question of forming of informational-communicational competence of the speech therapist in the post-graduate pedagogical education / T.V. Baibara. // Actual problems of the correctional education : Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. – Edition VI Issue 1.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 5–17

Байбара Т.В. До питання формування інформаційно-комунікативної компетентності логопеда в системі післядипломної педагогічної освіти. У статті висвітлюється соціальна необхідність і значимість професії логопеда. Розкривається актуальність проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності та підвищення фахового рівня вчителя-логопеда в умовах впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-корекційний процес. Зазначається, що сучасні інформаційні технології залишають за собою провідну роль у навчальному та корекційному процесах у найближчі десятиліття, але без належного методичного наповнення, науково-обґрунтованих методик, спеціально підготовлених корекційних педагогів, логопедів, реабілітологів та інших фахівців корекційної освіти, цей процес носитиме малоефективний та фрагментарний результат. Здійснено теоретичний аналіз науково-педагогічних джерел з питань особливості праці та фахової підготовки вчителів, концепцій специфіки роботи корекційного педагога, модернізації інформаційного освітнього простору і формування ключових компетентностей учителів-логопедів. Проаналізовано різні погляди науковців на поняття «компетентність», «комунікативна компетентність», «інформаційна компетентність» «інформаційно-комунікативна» компетентність». Висвітлено погляди провідних фахівців у галузі корекційної педагогіки щодо ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій у корекції мовленнєвих порушень. Обґрунтовано необхідність формування інформаційно-комунікативної компетентності логопедів у системі післядипломної педагогічної освіти та кроки реалізації з поставленої проблеми. Підкреслюється актуальність та важливість подальшого вивчення даної теми. Зазначається, що професія

вчителя-логопеда у сучасних реаліях життя виходить за межі традиційних професійних знань та компетентностей. Формування інформаційно-комунікативних компетентностей є процесом переходу до такого рівня, коли учасники навчально-корекційного процесу стають здатними застосовувати інформаційно-комунікативні компетентності, інтегруючи їх в он-лайн і офф-лайн спілкування між усіма учасниками навчально-корекційного процесу, а також застосовувати сформовані компетентності в різних формах для подолання мовленнєвих вад у дітей, вирішення соціальних або глобальних потреб. Підсумовується, що інформаційний зв'язок, інформаційна взаємодія, комунікація пов'язані з обміном інформацією, що дозволяє учасникам педагогічного процесу успішно виконувати власні цілі. Саме інформаційне поле характеризується інтенсивністю циркулюючої інформації, системним характером, спрямованістю інформації, способом її виробництва. Тобто інформація – змістовна складова педагогічного процесу. У той самий час педагогічний процес носить комунікативний характер.

Ключові слова: професійна компетентність, інформаційно-комунікативна компетентність, корекція, діти з мовленнєвими порушеннями, вчитель-логопед, система післядипломної освіти.

Байбара Т.В. К вопросу формирования информационно-коммуникативной компетентности логопеда в системе последипломного педагогического образования. В статье отмечается важность социальной необходимости и значимости профессии логопеда. Раскрывается актуальность проблемы формирования информационно-коммуникативной компетентности и повышения профессионального уровня логопеда в условиях внедрения информационно-коммуникационных технологий в учебно-коррекционный процесс. Указывается, что современные информационные технологии будут определять ведущую роль в учебном и коррекционном процессах ближайши десятилетия, но без необходимого методического наполнения, научно обоснованных методик, специально подготовленных коррекционных педагогов, логопедов, реабилитологов и других специалистов в коррекционном образовании, этот процесс будет носить малоэффективный и фрагментарный результат. Проведен теоретический анализ научно-педагогических источников, касающихся особенности работы учителей, концепции специфики работы коррекционного педагога, модернизации информационного образовательного процесса и формирования ключевых компетентностей учителей-логопедов. Проанализированы различные взгляды ученых на понятие «компетентность», «коммуникативная компетентность», «информационная компетентность», «информационно-коммуникативная компетентность». Рассмотрены взгляды ведущих специалистов в сфере

коррекционной педагогики для эффективного применения информационно-коммуникационных технологий в коррекции речевых нарушений. Обоснована необходимость формирования информационно-коммуникативной компетентности логопедов в системе последиplomного образования и шаги реализации поставленной проблемы. Подчеркивается актуальность и важность дальнейшего изучения данной темы. Отмечается, что профессия учителя-логопеда в современных реалиях жизни выходит за рамки традиционных профессиональных знаний и компетентностей. Формирование информационно-коммуникативных компетентностей есть процессом перехода на такой уровень, когда участники учебно-коррекционного процесса становятся способны применять информационно-коммуникационные компетентности, интегрируя их в он-лайн и офф-лайн общение между всеми участниками учебно-коррекционного процесса, а также применять сформированные компетентности в разных формах для преодоления речевых недостатков у детей, решения социальных или глобальных потребностей. Подводится итог, что информационная связь, информационное взаимодействие, коммуникация связаны с обменом информацией, что позволяет участникам педагогического процесса успешно выполнять собственные цели. Именно информационное поле характеризуется интенсивностью циркуляции информации, систематическим характером, направленностью информации, способом ее производства. То есть, информация – содержательная составляющая педагогического процесса, в это же время педагогический процесс носит коммуникативный характер.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, информационно-коммуникативная компетентность, коррекция, дети с речевыми нарушениями, учитель-логопед, система последиplomного образования.

Постановка проблеми. Процес інформатизації системи освіти висуває нові вимоги до педагогів, у сфері підвищення компетентності кожної особистості, що характеризує високий рівень інформаційної компетенції й інформаційної культури. Оскільки логопед є представником педагогічної професії, то і він повинен мати не тільки міцні фундаментальні знання, але і здатність оперативно реагувати на запити динамічного розвиваючого соціуму, постійно займаючись самоосвітою, поповнюючи свій інтелектуальний багаж новими знаннями, безупинно й максимально ефективно використовуючи джерела сучасної інформації для вирішення освітніх проблем. З огляду на вищесказане, питання щодо якісного формування інформаційно-

комунікативної компетентності логопеда в системі післядипломної освіти є своєчасним і актуальним.

Аналіз останніх досліджень. Основними теоретико-методологічними засадами у галузі сучасної освіти займалися (В.Андрєєв, В.Андрущенко, С.Гончаренко, І.Зязюн, В.Кремень), положеннями про особливості праці вчителя та фахової підготовки педагога (А.Алексюк, С.Вітвицька, О.Дубасенюк, О.Дубогай, М.Дьяченко, В.Іванова, Л.Кандибович, Л.Кондрашова, Н.Кузьміна, А.Ліненко, А.Маркова, Л.Мітіна, О.Мороз, О.Пехота, А.Реан, В.Семиченко, С.Сисоєва, В.Сластьонін, Л.Спірін, А.Хуторський та ін.), концепціями специфіки роботи корекційного педагога та реабілітолога (Віт.Бондар, С.Забрамна, І.Колесник, М.Кот, М.Малофєєв, С.Миронова, Н.Назарова, Л.Одинченко, Ю.Пінчук, Л.Руденко, В.Синьов, Є.Синьова, Л.Сущенко, Л.Фомічова, С.Шаховська, А.Шевцов, М.Шеремет та ін.). Сутністю компетентнісного підходу в контексті досліджень професійної компетенції в галузі педагогічної діяльності (Г.Браже, С.Вершловській, Н.Гришина, Н.Карнаух, М.Крупина, В.Кричевський, Л.Мітіна, Н.Попова, О.Пометун та ін.)

Теоретичний аналіз науково-педагогічних джерел свідчить, що питанням формування комунікативної компетентності присвячені праці вчених: С.Гончаренко, І.Ісаєва, О.Ломакіна, В.Нестєрова, І.Підласого, В.Сластьоніна, В.Ягупова.

Проблеми комп'ютеризації та модернізації інформаційного освітнього простору вивчали (В.Биков, І.Булах, Р.Гуревич, Ю.Дорошенко, М.Жалдак, Г.Кедрович, В.Клочко, Н.Морзе, Ю.Рамський). Вони наголошують на провідній ролі та значимості нових інформаційних технологій у педагогічному процесі. Науковці називають інформаційну компетентність однією з ключових компетентностей у сучасній педагогіці. Зазначають на необхідності подальшого реформування навчального і корекційного процесів, готовності освітян підвищувати і вдосконалювати фахову майстерність.

Вивчення основних наукових праць доводить, що питання з означеної проблеми досліджувалось лише у деяких аспектах і не повною мірою, тому робить наше дослідження актуальним та своєчасним.

Мета статті полягає в здійсненні теоретичного аналізу наукових праць учених та практиків з питання вдосконалення фахової підготовки педагогічних кадрів в галузі корекційної освіти, дослідженні сутності поняття «компетентність», «інформаційно-комунікативна компетентність» та висвітленні актуальності проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності вчителя-логопеда в системі післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується глобальною інформатизацією всіх сфер соціального життя, охоплюючи й систему освіти. Нові реалії життя в

Україні, її перетворення на демократичну, європейську, соціально орієнтовану країну та ряд прийнятих державою документів («Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2006–2015 рр.», Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті й науці на 2006-2010 рр.» та ін.) докорінно змінили вимоги до сучасної освітньої системи і обумовили глобальні зміни у філософії освіти.

Можна стверджувати, що процес інформатизації системи освіти висуває нові вимоги до педагогів у сфері підвищення компетентності кожної особистості, що характеризує високий рівень інформаційної компетенції та інформаційної культури. Оскільки логопед є представником педагогічної професії, то і він повинен мати не тільки міцні фундаментальні знання, але і здатність оперативно реагувати на запити динамічно розвиваючого соціуму. Педагогічний досвід роботи доводить, що професія логопеда вже давно вийшла за межі існуючих традиційних функціональних обов'язків учителя-логопеда - спектр діяльності логопеда багатогранний. У сучасних умовах роботи він повинен уміти взаємодіяти з широким колом людей та знаходити оптимальні шляхи вирішення фахових питань. У першу чергу це стосується дітей, що мають вади мовленнєвого розвитку, їх батьків, психологів, лікарів, реабілітологів та інших фахівців у галузі корекційної педагогіки. Його діяльність пов'язана з медико-психолого-педагогічними центрами, реабілітаційними установами, закладами інтегрованого навчання, соціальними та медичними службами. Професійний логопед усвідомлює соціальну необхідність і важливість своєї роботи і саме це підвищує значимість формування ключових компетентностей логопеда та удосконалення фахової майстерності.

З огляду на вищесказане, проблема щодо якісного формування інформаційно-комунікативної компетентності логопеда в системі післядипломної освіти є своєчасною і актуальною.

Питаннями підготовки та перепідготовки спеціалістів у галузі корекційної педагогіки займалися у різних аспектах українські вчені-дефектологи (Віт.Бондар, Г. Ващенко, Л. Ващенко, В. Гладуш, І.Єременко, Н.Засенко, І.Колесник, М.Кот, С.Миронова, Н.Назарова, Л.Одинченко, Ю.Пінчук, Л.Руденко, В.Синьов, Л.Фомічова, О.Чекурда, С.Шаховська, А.Шевцов, М.Шеремет, Л.Шипіцина, Д.Шульженко та ін.). І хоча дослідження в сучасній корекційній педагогіці здійснюються в різних напрямках, вони не вичерпують усіх актуальних питань щодо роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку та підкреслюють на важливості розвитку професійних компетентностей корекційних педагогів.

Розглянемо з наукової точки зору поняття компетентність. «Компетентність» (походить від лат. *competentia* - компетенція) у

перекладі латинської мови означає коло питань, щодо яких людина добре обізнана.

В академічному словнику української мови «компетентність» визначається, як добра обізнаність із чим-небудь. Коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи [1]. Поняття «компетентність» на різних рівнях аналізу розробляли В.Аніщенко, В.Михайличенко (професійна підготовка на основі стандарту компетентності), Г.Єльнікова (компетентнісний підхід в освіті), О.Бігич, О.Бірюк, Л.Хоружа (різновиди компетентності), І.Булах (оцінювання професійної компетентності), С.Гончаренко (тлумачення компетентності), І.Тараненко (компетентність як здатність до найефективнішого застосування знань), І.Ящук (життєва компетентність особистості).

Термін «компетенція» прийшов у педагогіку з світу праці і підприємств. Як відзначають у своїх дослідженнях С.Шишов та В.Кальней, «протягом останніх десятиліть цей світ значно відточив, «заформалізував» свої концепти і свою техніку оцінки та управління людськими ресурсами. Зіткнувшись з великою конкуренцією і з швидкою зміною знань і технологій, світ підприємств направив зростаючі інвестиції в розвиток того, що часто називають «людським капіталом»[13].

У виробничій сфері значна частина професій і посад характеризується більш-менш докладним списком (набором) компетенцій, які використовуються при наймі на роботу, підвищення кваліфікації співробітників.

Виходячи із прийнятого у виробничій сфері підходу, С.Шекшня визначає компетенцію як особистісні характеристики людини, її здатності до виконання тих чи інших функцій, освоєння типів поведінки і соціальних ролей, як, наприклад, орієнтація на інтереси клієнта, вміння працювати в групі, наполегливість, оригінальність мислення [11].

У логіці цього підходу компетенція розглядається як складова частина компетентності, що розуміється як інтегративна якість особистості професіонала, яке включає не тільки уявлення про кваліфікацію, а й «освоєні соціально-комунікативні та індивідуальні здібності, що забезпечують самостійність професійної діяльності» [13].

У психолого-педагогічній літературі поняття «компетентність» широко розповсюдилося наприкінці 1960-х – початку 1970-х роках у західній, а наприкінці 1980-х років – у вітчизняній літературі [5].

У педагогічних працях термін «компетентність» зустрічається в контексті досліджень професійної компетенції в галузі педагогічної діяльності (Т.Браже, С.Вершловській, Н.Гришина, Н.Карнаух, М.Крупина, В.Кричевський, Л.Мітіна, Н.Попова та ін.)

В.Сластьонін виділяє особистісну та професійну компетентність. Під професійною компетентністю автор розуміє єдність його

теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності і характеризує її як професіоналізм, а особистісна компетентність зумовлює можливість реалізації професійної готовності людини в її соціальних діях, проявляючи наявність або відсутність успішності дій людини, вона дозволяє співвіднести соціальний норматив, суспільно-групові традиції й особистісні установки з рівнем його домагань.

Таким чином, стосовно до професійної діяльності педагога терміни компетентність і компетенція розглядається не як частина і ціле, а в основному як ідентичні й синонімічні категорії, причому, термін компетентність є найбільш усталеним, більш поширеним.

Українська вчена О.Пометун тлумачить компетенцію як «коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи»[6].

Російські педагоги В. Краєвський та О.Хуторський розрізняють поняття «компетенція» і «компетентність» зазначаючи, що слово інтереси і прагнення, здатність ефективно використовувати знання й уміння, а також особистісні якості для забезпечення необхідного результату на конкретному робочому місці у конкретній робочій ситуації.

О.Хуторський розглядає це поняття як «володіння людиною відповідною компетенцією, що включає її особистісне ставлення до цієї компетенції й предмету діяльності» [11].

Український науковець Г.Данилова вважає компетентність «здатність приймати рішення і нести відповідальність за їх реалізацію при виконанні функціональних обов'язків».

У навчальному посібнику з педагогіки вищої школи група авторів під керівництвом З.Курлянд розглядає компетентність як «спеціальним шляхом структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, які набуваються у процесі навчання, що дають змогу людині визначати, тобто ідентифікувати і розв'язувати незалежно від контексту проблеми, характерні для певної сфери діяльності».

У вітчизняній науковій школі досліджують структуру професійної компетентності й виділяють такі види педагогічної компетентності:

спеціальна – у галузі дисципліни, що викладається; методична – у галузі засобів формування знань, умінь і навичок; психолого-педагогічна – у сфері навчання;

диференційовано-педагогічна – у галузі мотивів, здібностей, спрямованості тих, кого навчають; аутопсихологічна – рефлексія педагогічної діяльності; загальнокультурна; валеологічна; комунікативна; діагностична; соціальна; особистісна; інформаційна.

С.Миронова, аналізуючи науково-теоретичну літературу з даного питання, узагальнила думку деяких науковців і зазначає, що незалежно від підходу до класифікації ключові компетентності є багатофункціональними, надпредметними, такими, що передбачають

значний інтелектуальний розвиток, спираються на різні пізнавальні процеси, є змінними, мають рухливу й змінну структуру, залежать від пріоритетів суспільства, цілей освіти, особливостей і можливостей самовизначення особистості в соціумі [4].

Нас цікавить інформаційна та комунікативна компетентності. У рамках нашого дослідження під інформаційно-комунікативною компетентністю ми будемо розуміти комплекс взаємопов'язаних факторів, які будуть забезпечувати цілеспрямований процес формування інформаційно-комунікативної компетентності логопеда у системі післядипломної освіти.

Для нас важливим є визначення понять «інформація» та «комунікація» як педагогічних категорій.

Інформація від латинського означає «роз'яснення», «виклад». У сучасному розумінні термін «інформація» слід трактувати як повідомлення змісту, збереження, переробку і передачу.

С.Гончаренко наводить наступне визначення: «інформація» (від лат.infomation – пояснення, викладення) – у широкому розумінні – нові відомості про навколишній світ у результаті взаємодії з ним [2].

У психолого-педагогічній літературі термін «інформація» розглядається як засіб будь-якого повідомлення, дані про щось, які розглядаються в аспекті передачі їх у часі і просторі.

Наведемо визначення інформаційної компетентності. На думку С.Тришиної, інформаційна компетентність – це інтеграційна якість особистості, що є результатом віддзеркалення процесів відбору, засвоєння, переробки, трансформації і генерування інформації в особливий тип предметно специфічних знань, дозволяє виробляти, приймати, прогнозувати і реалізувати оптимальні рішення в різних сферах діяльності.

З точки зору філософії інформаційно-комунікативна компетентність розглядається як володіння науковими знаннями про закономірності процесу обробки інформації і перетворення інформації, її передачі і розподілу. Потреба інформації в педагогічній системі виступає як показник активності процесу навчання. Регулярність потоку інформації, її системний аналіз створюють умови для більш ефективного процесу управління педагогічним процесом [2].

Інформаційний зв'язок, інформаційна взаємодія, комунікація пов'язані з обміном інформацією, що дозволяє учасникам педагогічного процесу успішно виконувати власні цілі. Саме інформаційне поле характеризується інтенсивністю циркулюючої інформації, системним характером, спрямованістю інформації, способом її виробництва. Тобто інформація – змістовна складова педагогічного процесу. У той самий час педагогічний процес носить комунікативний характер [3].

О.Миронова вважає, що стратегія формування інформаційної компетентності має розроблятися відповідно до процесу становлення

умінь та навичок здійснення інформаційної діяльності, розвитку інформаційної культури. Саме ж формування має відбуватися протягом усього життя людини й особливо під час самоосвіти та набуття власного навчального, професійного, життєвого досвіду [4].

Питання інформаційно-комунікативної компетентності педагогів у галузі корекційної освіти розроблені недостатньо, хоча є окремі дослідження науковців О.Гончарова, О.Легкий, О.Качуровська, Л.Ковригіна, О. Кукушкіна, Т.Королевська, О.Савченко, В.Сиротюк, І.Федоренко, в яких розглядаються важливі аспекти використання комп'ютерних програм у спеціальній школі і досліджуються окремі питання специфіки роботи корекційних педагогів з новими інформаційними технологіями.

Так український науковець І. Федоренко акцентує свою увагу на важливості подальшого вивчення даної проблеми: «комп'ютерна компетентність спеціалістів у галузі дефектології дає можливість глибше усвідомлювати сутність та структуру дефекту, необхідність і засоби його диференціальної діагностики, визначати й вирішувати проблеми корекції та компенсації дефекту в освітньому процесі за допомогою комп'ютерних технологій, розробляти індивідуальні програми реабілітації інвалідів, прогнозувати якість їх життя та ін. [10].

Позитивний вплив у застосування нових інформаційних технологій у корекційному процесі вбачають В.Синьов, А.Шевцов наголошуючи, організація комп'ютерної ігрової діяльності дітей та підлітків з вадами розвитку за умов контрольованої методики можна розглядати як прогресивну психолого-корекційну технологію у реабілітаційній роботі, зокрема позитивної Я-концепції людини [8].

Використання в навчальному процесі новітніх комп'ютерних технологій корекційного навчання передбачає розробку відповідного науково-методичного забезпечення, ефективне застосування інструментальних засобів і систем комп'ютерного навчання, а також системну інтеграцію НІТ (новітніх інформаційних технологій) у навчальний процес та організаційні структури уроку [8].

О.Козлов тлумачить поняття «комп'ютерна підготовка», як обов'язковою складовою освітнього процесу і передбачає підготовку фахівців, здатних ефективно використовувати комп'ютерні засоби й новітні інформаційні технології для вирішення практичних завдань.

Провідні вчені корекційної педагогіки В.Синьов, А.Шевцов зазначають, що результат застосування ІТ-технологій у соціальному та психолого-педагогічному реабілітуванні залежить від наукової обґрунтованості і спеціального методичного наповнювання цього процесу з боку корекційної педагогіки, ступеню залучення у нього фахівців з корекції та реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку відповідного контролю цього процесу [8].

Самостійно комп'ютеризація може сприяти тільки екстенсивному розвитку медіаосвіти та її кількісній оптимізації. У той же час синергетичне поєднання інформаційних телекомунікаційних технологій

з ефективними спеціальними педагогічними методиками та дидактичними інноваціями виводитиме нас на шлях реальної інтенсифікації корекційної медіаосвіти [8].

Таким чином, аналіз наукової літератури, експериментальних досліджень вчених, довів що сучасні інформаційні технології залишають за собою провідну роль у навчальному та корекційному процесах у найближчі десятиліття, але без належного методичного наповнення, науково-обґрунтованих методик і технологій, спеціально підготовлених корекційних педагогів, логопедів, реабілітологів та інших фахівців корекційної освіти, цей процес носитиме малоефективний та фрагментарний результат. Проблема формування інформаційно-комунікативних компетентностей логопедів у системі післядипломної освіти потребує подальшого вивчення та удосконалення. У рамках нашого дослідження під інформаційно-комунікативною компетентністю розуміється комплекс взаємопов'язаних факторів, які будуть забезпечувати цілеспрямований процес формування інформаційно-комунікативної компетентності логопеда у системі післядипломної освіти. Оскільки в основі суті поняття «інформаційно-комунікативна компетентність» в педагогічній діяльності лежить взаємозв'язок інформаційного простору і комунікативної сфери.

Висновки. З метою реалізації зазначених питань у галузі корекційної педагогіки необхідно підвищувати: професійні компетентності вчителя-логопеда; рівень роботи з новими інформаційними технологіями; інформаційно-комунікативні компетентності, інтегруючи їх в он-лайн і офф-лайн спілкування між усіма учасниками навчально-корекційного процесу.

Подальшими перспективами вивчення проблеми інформаційно-коунікативної компетентності логопеда у системі післядипломної освіти є формування складових інформаційно-комунікативної компетентності та удосконаленні методичного наповнення корекційного навчання і самого процесу перепідготовки логопедів у системі післядипломної освіти.

Список використаних джерел

1.Академічний словник української мови: в 11тт. /АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. Наукова думка, 1970-1980.Т. 4. – С. 250. **2.Гончаренко С.У.**Український педагогічний словник/ С.У. Гончаренко. – К., 1997. – С. 376. **3.Дідух Л.І.** Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти / Л.І. Дідух // Сборники научных работ НТУ "ХПИ" : Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти №32. **4.Миронова О.І.** / Тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. студ., аспірантів і молодих науковців «Європейська та євроатлантична інтеграція і транскордонне співробітництво» - Л.: РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2008. - Т. 2. - С. 261 - 263. **5.Павлютенков Є.М.** Орієнтуватися на життєву компетентність людини /Є.М. Павлютенков //

Школа життєтворчості особистості – К.: ІСДО, 1985 – С. 480. **6.Пометун О.І.** Сучасний урок. Інтерактивні навчання/О.І. Пометун. – К., 2002. – С.194. **7.Сімен-Сіверська О.В.** Формування педагогічної компетентності фахівця соціальної роботи в процесі професійної підготовки у вузі: дис. канд. пед. наук. С., 2002. **8.Синьов В.М, Шевцов А.Г.** Потенціал віртуального комп'ютерного середовища в аспекті корекційної медіаосвіти і соціальної реабілітації осіб з обмеженнями життєдіяльності: Зб. статей методологічного семінару Медіаосвіта в Україні: наукова рефлексія викликів, практик, перспектив – К., 2013. – С. 96;98. **9.Федоров Б.И.** Дидактические проблемы в контексте методологического обоснования /Б.И.Федоров, Л.М.Перминова // Педагогика – 2002 № 5. – С. 14-20. **10.Федоренко І.В.** Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеню кандидата педагогічних наук / Підготовка майбутніх учителів-дефектологів до використання новітніх інформаційних технологій у процесі корекційного навчання.:К., 2013. – С. 3. **11.Хуторський А.В.** Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А.В. Хуторской. – М.: Народное образование. – 2003. – №2. – с. 58-64. **12.Шекшня С.В.** Управління персоналом сучасної організації: навч.- посібник. 3-тє вид. М., – 1998. **13.Шишов С.Є., Кальней В.А.** Моніторинг якості освіти в школі. М., – 1999. – С.94.

1.Академичний словник української мови: в 11тт. /АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. Наукова думка, 1970-1980.Т. 4. – С. 250. **2.Goncharenko S.U.** Український педагогічний словник/S.U. Goncharenko. – К., 1997. – С. 376. **3.Diduh L.I.** Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти /L.I. Diduh // Sborniki nauchnyh rabot NTU "HPI" : Problemi ta perspektivi formuvannja nacional'noi' гуманітарно-технічної еліти №32. **4.Mironova O.I.** /Tezi dop. V Mizhnar. nauk.-prakt. konf. stud., aspirantiv i molodih naukovciv «Європеjs'ka ta evroatlantichna integracija i transkordonne spivrobotnictvo» - L.: RVV «Vezha» VNU im. Lesi Ukraїnki, 2008. - T. 2. - S. 261 - 263. **5.Pavljutenkov Є.М.** Орієнтуватися на життєву компетентність людини / Є.М. Павлјутєнков //Школа життєтворчості особистості – К.: ІСДО, 1985 – С. 480. **6.Pometun O.I.** Suchasnij urok. Interaktivni navchannja/O.I. Pometun. – К., 2002. – С.194. **7.Simen-Sivers'ka O.V.** Formuvannja pedagogichnoi' kompetentnosti fahivcja social'noi' roboti v procesi profesijnoi' pidgotovki u vuzi: dis. kand. ped. nauk. S., 2002. **8.Sin'ov V.M, Shevcov A.G.** Potencial virtual'nogo komp'juternogo seredovishha v aspekti korekcijnoi' mediaosviti i social'noi' rehabilitacii osib z obmezhenjami zhittedijal'nosti: Zb. statej metodologichnogo seminaru Mediaosvita v Ukraїni: naukova refleksija viklikiv, praktik, perspektiv – К., 2013. – С. 96;98. **9.Fedorov B.I.** Didakticheskie problemy v kontekste metodologicheskogo obosnovanija / B.I.Fedorov, L.M.Perminova // Pedagogika – 2002 № 5. – С. 14-20. **10.Fedorenko I.V.** Avtoreferat disertacii na zdobuttja naukovogo stupenju kandidata pedagogichnih nauk /Pidgotovka majbutnih uchiteliv-defektologiv

do vikoristannja novitnih informacijnih tehnologij u procesi korekcijnogo navchannja.:K., 2013. – S. 3. **11.Hutors'kij A.V.** Kljuचेvye kompetencii kak komponent lichnostno orientirovannoj paradigmy obrazovanija / A.V. Hutorskoj. – M.: Narodnoe obrazovanie. – 2003. – №2. – s. 58-64. **12.Shekshnja S.V.** Upravlinnja personalom suchasnoï organizacii: navch.-posibnik. 3-te vid. M., – 1998. **13.Shishov S.Є., Kal'nej V.A.** Monitoring jakosti osviti v shkoli. M., – 1999. – S.94.

Baibara T.V. To the question of forming of informational-communicational competence of the speech therapist in the post-graduate pedagogical education. The article deals with social necessity and importance of speech therapist profession. The actuality of problem of informational-communicational competence forming and the increase of professional level of teacher- speech therapist in conditions of inclusion of informational communicational technologies into educational correctional process are noted. It is mentioned that modern informational technologies take the leading part in the educational and correctional processes in the nearest decade. But without proper methodical filling, scientifically proven methods, specially prepared correctional teachers, speech therapists, psychiatrists and other specialists in correctional education, this process will have low effective and fragmental result. The theoretical analysis of scientific pedagogical sources concerning particularity of teachers' work and professional preparation, the specific concepts of correctional teacher's work, the modernization of informational educational space and forming of main competence of speech therapists are made. Different views of scientists to the concepts "competence", "communicational competence", "informational competence", "informational communicational competence" were analyzed. The views of leading specialists in the correctional pedagogical area concerning effective applications of informational communicational technologies during correction of speech violation are highlighted. The necessity of forming of informational communicational competence of speech therapists in the system of post-graduate education and the realization steps of given problem are proven. The actuality and importance of further studying of this topic is underlined. It is noted that profession of the speech therapist in the modern realities of life goes out of borders of traditional professional knowledge and competence. The forming of informational communicational competence is a process of transfer to such level when the participants of learning correctional process become able to apply informational communicational competence integrating them into online and offline communication among all participants of learning-correctional process, and to apply formed competence in different forms for overcoming of speech defects of children and solving of social and global needs as well. It is summed up that informational connection, informational interaction and communication are connected with information exchanging which let participants of pedagogical process fulfill own aims successfully. The informational field itself is characterized with the intense of information circulation, the

systematical character, the informational direction and the way of its production. The information is the substantial part of pedagogical process. Meantime the pedagogical process has communicational character.

Key words: professional competence, informational communicational competence, correction, children with speech violations, teacher- speech therapist, system of post graduate education.

Received 18.04.2015

Reviewed 14.05.2015

Accepted 19.06.2015

УДК 376-056.264:159.942

О. Б. Белова

alena-belova77@yandex.ua

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ САМОРЕГУЛЬОВАНОГО ВИДУ АГРЕСІЇ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

Belova O.B. Studies of self-regulating type of aggression in elementary school kids with the disorder of speech development / O.B. Belova // Actual problems of the correctional education : Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Navrilov. – Edition VI. Issue 1.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 17–27

О. Б. Белова. Особливості вивчення саморегульованого виду агресії у молодших школярів з порушеннями мовленнєвого розвитку. В статті представлено детальний аналіз науково-теоретичних підходів щодо визначень агресії, який показує, що більшість сучасних та класичних науковців розглядали поняття агресії з двох позицій: агресія – це будь-яка форма поведінки, націлена на образу, спричинення шкоди іншій живій істоті (А. Бандура, А. Басс, Л. Берковиц, К. Бютнер, Дж. Доллард, О. Запорожець, З. Фройд та ін.), або ж "агресія" – це одна із форм активності, що може мати як позитивне, так і негативне вираження (В. Бойко, О. Захаров, Н. Левітов, Т. Левкова, К. Лоренц, Р. Мей, Е. Фром, О. Шестокова та ін.). Аналіз науково-теоретичних джерел з проблеми дослідження показує, що агресія існує як в усвідомленій (А. Адлер, О. Леонт'єв, В. Столін, І. Сеченов, З. Фройд та ін.), так і неусвідомленій (Р. Декарт, І. Кант, Р. Лейбніц, К. Юнг та ін.) формах. У даній статті представлені результати вивчення позитивної – саморегульованої агресії